

Noaber Energie Nieuws

1^e kwartaal 2023

De eerste nieuwsbrief van Noaber Energie in 2023. We hebben een zeer actief eerste kwartaal achter de rug. Zoals jullie zullen lezen maken we nu echt vorderingen met een aantal thema's die we opgepakt hebben. Als echte hoogte punten zou ik willen noemen:

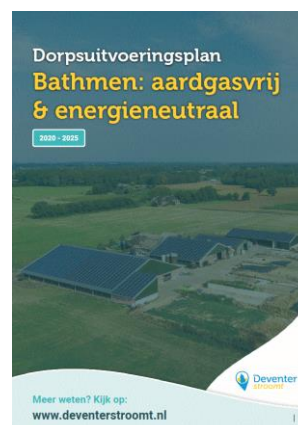
- De duurzaamheidsavond op 22 maart met meer dan 65 bezoekers
- Start van het traject om subsidie aan te vragen voor biogasproductie bij boeren rond Looërmark
- Bezoek van de nieuwe statenleden van Overijssel bij OGG en Noaber-Energie

Veel leesplezier en kom met opmerkingen of ideeën!

Algemene Ledenvergadering

Noaber Energie heeft de Algemene Ledenvergadering gepland voor 2 mei 2023, om 19:30

De vergadering wordt gehouden bij boer Kloosterboer aan de Oxersteeg 21 in Deventer. Alle stukken zullen worden nagestuurd, dus aan alle coöperatieleden de aanmoediging: houd de elektronische brievenbus in de gaten!

Dorpsuitvoeringsplan (DUP)

De gemeente heeft budgetten ter beschikking gesteld om samen met Noaber-Energie het Dorpsuitvoeringsplan te implementeren. Ook de provincie helpt ons daarbij middels een subsidie. Onderstaand de leden uit het regieteam die samen met Karel Horn de verschillende projecten aansturen. Een volgende keer zullen we de andere werkgroep leden aan jullie voorstellen.

	Miranda Arendsen, projectleider Buurtaanpak bij de gemeente Deventer. In deze functie ondersteun ik de werkgroep Energiecafé van Noaber-Energie. Naast de werkgroep Energiecafé zal er een team inwoners van Bathmen gevormd gaan worden met wie ik ga werken aan de verdere uitvoering van de Routekaart Buurtaanpak.

	<p>Merlenn van Nieuwkuijk gaat als projectleider Groengas bijdragen aan het laten slagen van een mooi groengas project in Bathmen. Dat gaat ze samen met Eric Kouters doen vanuit VersnellingNL.</p>
	<p>Else Tutert is procesregisseur/ projectmanager bij de gemeente Deventer Samen met Noaber Energie, bewoners en de andere betrokken partijen gaat ze het dorpsuitvoeringsplan tot uitvoering brengen. Haar taak is om samen met Noaber Energie te zorgen dat we de goede stappen zetten om te komen tot het produceren van groen gas en een buurtaanpak ontwikkelen waarin we bewoners en woningeigenaren helpen met het verduurzamen van hun woningen.</p>

Kijk ook op <https://noaber-energie.nl/> voor meer informatie!

DUP: Bezoek statenleden aan OGG en Noaber-Energie

De nieuwe statenleden van Overijssel hebben een bezoek gebracht aan OGG en Noaber-Energie. We kregen daarbij de gelegenheid om ons integrale plan om het dorp Bathmen en zijn directe omgeving een grote stap op gebied van duurzaamheid te laten maken. Er was veel belangstelling voor onze zienswijze. Nu maar hopen dat dat onze boodschap blijft hangen!

DUP: Wijkverduurzaming

Jong geleerd.....

In de vorige nieuwsbrief hebt u kunnen lezen dat Noaber-Energie en gemeente Deventer niet alleen hun aandacht leggen bij de wat oudere bevolking van Bathmen; maar de jeugd wordt zeker niet vergeten!

Er is indertijd een bezoek gebracht aan de Rythmeen. Deze was bezig met het thema duurzaamheid. Een bezoek van de beide energie-coaches: Gerard Huisman en Henk Visser, was dan ook goed passend. Beide heren hebben met plezier een middag in de groep 5-6 en 7-8 doorgebracht. Er werd gewerkt met praktisch materiaal en voorbeelden. Ook hadden de leerlingen van de gemeente Deventer een knutselpakket ontvangen van een molentje die werkte op een mini zonnepaneeltje.

Nu is er ook een bezoek gebracht aan de Dorpsschool. Hier waren een aantal groepen bezig met het project **Junior Energie Coach**. De leerkrachten waren enthousiast en de kinderen ook.

Gemeente Deventer heeft ook hier voor een aantal groepen weer het knutselpakket van molentje en mini zonnepaneeltje.

En: wederom gaan de energie coaches een paar middagen de groepen in om samen met de kinderen praktische les te geven omtrent duurzaamheid. Dit alles in overleg met de leerkrachten.

De Dorpsschool had verder de vraag of het mogelijk was om een keer een bezoek te brengen bij het zonnepark van Erik Brilman en ook bij het bedrijf van Hans Nijkamp in Oxe. Deze heeft een bio vergister, welke biogas levert aan bedrijven in Deventer.

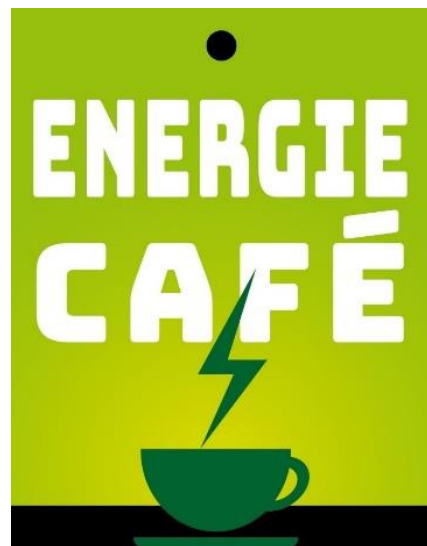
Beide heren hebben aangegeven dat ze open staan voor een bezoek, waarschijnlijk eind mei-begin juni 2023.

Interessant voor de kinderen! Voorbeelden uit de praktijk blijven altijd het beste hangen!

DUP: het EnergieCafé

Ons energie café blijft lekker doorlopen: elke 14 dagen meldt zich een behoorlijk aantal mensen die praktisch bijgestaan worden door onze energie coaches. Afgelopen weken zijn behoorlijk wat infrarood foto's genomen bij mensen die daar om gevraagd hebben. Dit heeft weer de nodige inzichten opgeleverd waar actief gewerkt kan worden met isolatie maatregelen om het gas verbruik naar beneden te brengen. Samen met de projectleider verduurzamen van huizen (Miranda Arendsen) wordt nagedacht hoe het energie café concept nog effectiever ingezet kan gaan worden. In de komende zomerperiode willen we op dinsdagavond EnergieCafés houden. In Q2 worden de EnergieCafés op de volgende data gehouden in zaal Braakhekke:

15 april	10 uur	Loozaal
25 april	19.30 uur	Etalage
13 mei	10 uur	Foyer
23 mei	19.30 uur	Etalage
10 juni	10 uur	Loozaal
20 juni	19.30 uur	Etalage
8 juli	10 uur	Foyer

DUP: Thema-avond duurzaamheid

Op 22 maart vond een thema-avond over “duurzaamheid in eigen huis” plaats in cultuurhuus Braakhekke. Er waren presentaties over isolatie en vermindering van energiegebruik, zonnepanelen en warmtepompen. Na de pauze was er een informatiemarkt waarin de presentatoren en andere standhouders individueel voorlichting en hulp gaven over deze thema's.

Noaber energie wil graag de informatie zo toegankelijk mogelijk maken. Zo hebben we een overzicht van organisaties en subsidiegevers op onze website geplaatst op <https://noaber-energie.nl/orientatie-advies-en-hulp/> . Daar kun je ook een overzichtsblad met energietips downloaden:

24 TIPS voor een lagere energierekening, meer comfort en een beter milieu*

De acht grootste besparingen

1 ca. *310 p/jaar Verwarm alleen de ruimte waar je bent Draai de verwarming uit in ruimtes waar je niet bent, ook in slaapkamers. Sluit ook alle tussendeuren.	2 tot *150 p/jaar Gebruik een radiator ventilator Met radiatorventilatoren verwarm je de woonkamer snel lekker en kan de temperatuur van de cv-ketel naar 60°C af lager (zie Tip 23).	3 tot *120 p/jaar Zet de thermostaat 1 graad lager 19°C is vaak warm genoeg. Tip: doe een warme trui aan, gebruik een deken op de bank.	4 tot *120 p/jaar Zet de thermostaat 's nachts op 15°C Hiermee bespaar je gemiddeld 20 euro per jaar. En als je dit al een uur voordat je naar bed gaat doet, dan bespaar je nog eens per jaar 25 euro extra.	5 tot *120 p/jaar Laat de thermostaat op 15°C als er overdag niemand thuis is Het huis hoeft dan in de ochtend niet op te warmen. Als je dit 4 dagen in de week doet, bespaar je gemiddeld 120 m³ gas per jaar.	6 ca. *90 p/jaar Douche niet langer dan 5 minuten De gemiddelde douchetijd is 9 minuten. Een gezin kan 90 euro per jaar besparen. Tip: plaats een leuke douchetimer.	7 tot *75 p/jaar Zet apparaten uit (en niet op stand-by) Zet elektrische apparaten helemaal uit. Tip: gebruik hiervoor een stekkerdoos met schakelaar.	8 tot *75 p/jaar Gebruik de ventilator in plaats van de airco Een airco verbruikt 15 x meer stroom dan een ventilator. Een ventilator is energiezuiniger en dus veel goedkoper in gebruik dan een airco.
---	--	--	--	--	---	---	---

Deze besparingen helpen ook en zijn goed voor het milieu

9 tot *75 p/jaar Hang je was aan de lijn (en gebruik geen droger) Hang je was aan de lijn. Heb je daar weinig ruimte voor, probeer dan de haalt van je was op te hangen, dat bespaart toch ook al ruim 30 euro.	10 tot *60 p/jaar Plaats een waterbesparende douchekop Een zuinige douchekop bespaart ± 40 euro per jaar. Vervang je een regen-douchekop dan, bespaart dit 50 euro per jaar.	11 tot *60 p/jaar Plaats radiatorfolie achter je radiatoren Doe dit bij radiatoren tegen een niet geïsoleerde buitenmuur. Per vierkante meter radiatorfolie levert dit jaarlijks 10 euro op.	12 tot *50 p/jaar Breng tochtstrips en een brievenbusborstel aan Tip: isoleer ook het luk van je kruipruimte!	13 vanaf *40 p/jaar Vervang een oude koelkast of vriezer Als je er één van +10 jaar oud vervangt kan dat 40 euro per jaar besparen. Tip: met een slimme stekker kan je het verbruik van de koelkast meten.	14 tot *30 p/jaar Houd je radiatoren vrij van spullen en stof Als de radiator aan staat, hang er geen gordijnen voor en zet er geen meubels voor. Vries radiatoren geen minder warmte af: houdt ze schoon!	15 tot *20 p/jaar Zet de volle wasmachine op lage temperatuur Was op 20, 30 of 40 graden en zet de wasmachine op eco-stand. Vermoeg hygiëne meet je voldoende v.d. beter wassen. Check ook je wasmiddel.	16 tot *20 p/jaar Zet de volle vaatwasser op eco-stand Geen vaatwasser gebruiken bespaart het meest. Gebruik je deze toch, zet hem dan pas aan als deze helemaal vol is. En zet hem op de eco-stand.
--	---	---	--	---	---	---	---

Handige extra tips, kleine besparingen en/of meer comfort

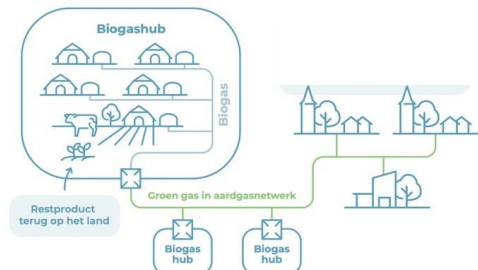
17 tot *8 p/jaar Gebruik ledlampen Een ledlamp is 90% zuiniger dan een gloeilamp en 85% zuiniger dan een halogeenlamp. De besparing per lamp is ± tot 8 euro per jaar.	18 TIP Zet je vriezer niet kouder dan -18°C Bedenk goed of je een vriezer nodig hebt (veelgen bespaart al snel 40 euro per jaar). Gebruik je hem toch, zet hem dan maximaal op -18°C.	19 TIP Kies de juiste vlam, en doe deksel op de pan Zorg dat de gasvlam onder de pan blijft. Doe ook altijd de deksel op de pan. Een kokend deksel en wordt sneller gaar, dit bespaart gas.	20 TIP Koel zuinig en ontdooi regelmatig de koelkast Laat spullen uit de diepvries in je koelkast ontdooien. Dit doet koelkast & vriezer ook regelmatig. Tip: Zet beide koelkasten 10 cm van de muur af.	21 TIP Gebruik de waterkoker zuinig Tip: verwarm niet meer water dan nodig. Maak water ook niet heter dan nodig.	22 TIP Ontlucht radiatoren regelmatig Als er teveel lucht in de leidings zit werkt de verwarming niet optimaal. Dit kost extra energie. Tip: vul ook de cv-ketel bij.	23 TIP Stel je cv-ketel af (of laat het doen) Laat de temperatuur van de ketel afhangen van de buitentemperatuur (dus het staan vaak op 90°C, terwijl 60°C al prima is). Kijk op zetrop60.nl.	24 TIP Ventileer de ruimte waar je bent Schone lucht is belangrijk voor je gezondheid. Ventileer niet tijdens het koken & douchen. Ventileren kan met klepansjes en ventilatorroosters.
---	--	--	---	---	--	--	--

* Gegevens & bedragen komen van Milieuzentraal (www.milieuzentraal.nl). Voor het berekenen van besparingen over een langere termijn (15 tot 25 jaar) gaat Milieuzentraal uit van de volgende energieprijzen: 1 euro voor een kilowattuur (kWh) gas en 22 cent voor een kilowattuur (kWh) stroom. **Kijk op je energiecontract voor je eigen prijzen per m³ en reken uit wat je precies kunt besparen.**

© 2022 concept, design & copyright: www.manufesta.nl

DUP: Groengas

Projectleider Merlinn van Nieuwkuijk en senior projectleider Eric Kouters zijn volop aan de slag. Ze hebben ervaring op het gebied van mono-mestvergisting, om op boerderijniveau en via een centraal leidingwerk op een centrale plek biogas op te werken naar groengas, zie de afbeelding hiernaast. Dit model wordt als kansrijk gezien voor Bathmen, waarbij het doel is dat zo veel mogelijk boeren deel kunnen nemen en met het lokaal geproduceerde groene gas 50% van het aardgasverbruik van Bathmen kan worden vervangen. Hiernaast blijft het goed isoleren van de woningen en een hybride warmtepomp wel noodzakelijk.

In januari is gestart met de uitwerking van het rekenmodel voor de businesscase, waarbij alle boeren hun eigen mono-mestvergister op het erf plaatsen en daarna het benodigde groengas te produceren om alle aardgas in het dorp te vervangen. Diverse werkbezoeken en sessies met experts zijn gehouden om te profiteren van de ervaringen die zijn opgedaan bij andere projecten. Het model van het leidingnetwerk is schetsmatig uitgewerkt en diverse gesprekken hierover worden gevoerd met het kernteam, de projectleider van Salland Loont en inhoudsdeskundigen vanuit de kavelruil. De verkregen inzichten zijn verwerkt in de businesscase en met de huidige subsidie (SDE++) condities voor biogas/groengas lijkt een positieve business case rondom Bathmen haalbaar. Voor 1 juni moet de aanvraag voor SDE de deur uit dus er wordt nu volop gewerkt aan het traject om boeren te activeren zo veel mogelijk mee te doen. Met CCS wordt bij voldoende belangstelling gewerkt aan de benodigde meldingen/vergunningen die nodig zijn voor de plaatsing van een mono-mestvergister bij de deelnemende boeren. Dit doen we in goed overleg met de gemeente. We

starten met een aantal boeren rond Looërmark waarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheid om samen met een aantal boeren bij Holten op te trekken. Het begin is er... wordt vervolgd!

Zon op land

Er lopen op dit moment gesprekken met een projectontwikkelaar die een zonnepark wil ontwikkelen in Bathmen. We zijn verzocht als Noaber-Energie mee te participeren in dit traject. Er is gesproken met de ontwikkelaar onder welke voorwaarden wij bereid zijn om mee te doen. De beslissing van de ALV van 2022 over de voorwaarden van participatie in grote energie trajecten is daarbij uitgangspunt. De projectontwikkelaar is bereid onze voorwaarden te accepteren.

Er is ook gesproken met de provincie over de mogelijkheid om dit traject te financieren waarbij we als Coöperatie geen financieel risico lopen. De verwachting is dat we in Q2 van dit jaar een concrete stap kunnen zetten.

Zon op boerendaken

De technische problemen op het De Meyer-dak zijn voorlopig onder controle. Door een technische aanpassing in het transformatorhuis kan de installatie (en ook de naburige installaties) de opgewekte stroom beter kwijt op het net. Een schrale troost is dat door het erg lage tarief van de energiebelasting in 2022, de schade voor alle participanten samen beperkt blijft tot minder dan € 3 per paneel en voor de coöperatiekas ruim € 600. Het bestuur werkt aan een voorstel om de deelnemers aan het De Meyer dak te compenseren. Dat voorstel zal op de komende Algemene Ledenvergadering (voorjaar 2023) besproken worden.

De SCE regeling voor nieuwe zonnedaken blijft nog te krap om een nieuw dak in ontwikkeling te nemen. Wellicht zijn er mogelijkheden om met externe financiering tegen lage rente (Bank Nederlandse Gemeenten, EnergieFonds Overijssel) toch een groter dak (van ongeveer 600 panelen) in productie te nemen. Een eerste verkenning geeft aan dat dit moeilijk zal zijn doordat we dan een grootverbruiks aansluiting zullen moeten realiseren met hoge aansluitkosten die zwaar op de exploitatie drukken. Als de elektriciteitsprijzen hoog zouden blijven (substantieel boven de subsidiegrens van € 0,140/kWh) dan komen er wellicht mogelijkheden maar het is te vroeg om dat risico nu al te nemen. We houden de marktontwikkeling in de gaten!

Samenwerkingsovereenkomst met ENGIE

Energiemaatschappij ENGIE, die tot dusverre onze stroom van de zonnedaken afnam, heeft besloten dat de samenwerking met energiecoöperaties niet langer een kernactiviteit voor hen zal zijn. We zullen dus in de komende periode op zoek moeten gaan naar een andere samenwerkingspartner. We zoeken naar een partij die met ons in de volle breedte van onze activiteiten wil meedenken. We zoeken bij voorkeur naar een samenwerkingspartner die zelf ook uit "coöperatie-hout" gesneden is zodat energimaatschappij en coöperatie elkaar zo goed mogelijk kunnen versterken. Zo kunnen we dichterbij het ideaal komen: "betaalbare groene energie van, voor en door Bathmen".

Kleine windmolens

Noaber-Energie te Bathmen ondersteunt boeren bij het vinden van alternatieve energiebronnen.

In samenwerking met de gemeente Deventer en DLV is een rapport opgesteld omtrent de mogelijkheden van kleine windmolens op agrarische bedrijven.

De regio Deventer ligt landelijk gezien in een windluwe omgeving. Dit betekent dat in deze omgeving kleine windmolens een as-hoogte nodig hebben van ca. 30 meter om voldoende rendement te genereren.

Een van onze bestuursleden heeft inspraaktijd bij de gemeente Deventer gekregen om ons standpunt toe te lichten en te pleiten voor een relatief eenvoudige procedure om de toegestane ashoogte te brengen naar 30 meter. We hopen dat de gemeenteraad de komende maand tot een beslissing kan komen.

Voortgang zonnepark Brilman

Het zonnepark draait volop en binnenkort is de officiële opening: 13 mei 2023. Tegen die tijd zullen ook de condities voor de uitgifte van obligaties in het park (de financiële participatie) bekend zijn.

Biogas (Oxe Geeft Gas)

Na een voorbereidingsperiode van bijna 6 jaar nadert het biogasproject in Oxe zijn voltooiing. Alle bouwwerkzaamheden zijn klaar. Er wordt op alle 5 bedrijven gas geleverd en ook de beide afnemers (Gezondheidsdienst voor dieren en For Farmers) branden inmiddels gedeeltelijk op biogas. Er zijn de nodige opstartproblemen geweest maar ook die lopen er langzamerhand uit. Op dit moment zijn de leveranciers bezig het project op te leveren dit betekend dat alle vergisters over een langere periode een minimale hoeveelheid gas per kub mest moeten halen. Als dit gerealiseerd worden de installaties

overgedragen aan OGG.

Op 20 april wordt OGG officieel geopend en wordt Bathmen en omgeving weer een stukje duurzamer.